

Innhold

Forord	5
Eksternt forord	8
<i>Kapittel 1</i>	
Livsglede	17
Definisjoner og dimensjoner ved livsglede og lykke	18
Arv og miljø	20
Flow	22
En lykkelig barndom gir lykke i voksenlivet	23
Fem råd for lykke	26
Knytt bånd!	27
Vær aktiv!	28
Vær oppmerksom!	28
Fortsett å lære!	29
Gi!	30
Oppsummering	31
Referanser	32
<i>Kapittel 2</i>	
Livsmestring og helse	35
Psykisk og fysisk helse	36
Barnehagens betydning for tidlig utvikling	38

Salutogenese i barnehagen	39
Hjerne og hjerte	41
Aktivitet og hvile	44
Skal vi leke?	45
Forslag til aktiviteter	47
Barnehagens rolle i barns livsmestring	52
Referanser	52

Kapittel 3

Psykisk helse i barnehagen	59
Begreper	61
Psykisk helse	61
Psykisk vansker eller psykiske helseplager	61
Psykisk lidelse	62
Omfang av psykiske helseplager og lidelser	63
Årsaker til psykiske lidelser blant barn	64
Kjennetegn ved vanlige psykiske lidelser og vansker	66
ADHD	66
Angst	67
Depresjon	68
Atferdsvansker	68
Diffuse symptomer, atferdsendringer og vansker hos barn	70
Ny norsk forskning	71
Betydningen av kvalitet i barnehagen	74
Hva kan ansatte i barnehagen gjøre?	75
Referanser	78

Kapittel 4

Tilknytning - det nære samspillet kraft	86
Fysisk og emosjonell omsorgsutøvelse	88
Hva er tilknytning?	90
Toleransevinduet	92

INNHOLD

Tilknytningshierarki.....	96
Hva bidrar til å fremme trygg tilknytning i barnehagen?	98
Konkrete tips og råd for å fremme trygg tilknytning ved oppstart i barnehagen.....	100
Struktur av betydning.....	102
Avslutning	104
Referanser	104

Kapittel 5

Omsorgsfulle relasjoner og begeistring som smitter	109
Barnehagen skal være et godt sted å være – for alle barn	110
Positivt klima i barnehagen	113
Sensitivitet og sosial kompetanse	114
Hvordan kan barn medvirke i barnehagen.....	118
Hvor lenge er det til vi får lov til å leke?	
Romslige samspillsmønstre og emosjonell støtte	121
Omsorg og begeistring	122
Fortellingen som utgangspunkt for refleksjon: «Ti over to» behøver vi av og til «ullteppe og kakao»	124
Fortelling om holdninger: «På jakt etter gull»	126
Jeg tror på kjærlighet før oppdragelse!	127
Referanser	127

Kapittel 6

Vennskap og fellesskap i barnehagen	131
Hva vennskap innebærer	132
Betydningen av vennskap og fellesskap	134
Utviklingen av vennsapsrelasjoner i barnehagen	136
Personalet som støttespillere for fellesskap som fremmer vennsapsrelasjoner	137
Oppsummering.....	143
Referanser	143

Kapittel 7

Barnehagen - en arena for flerkulturelt mangfold	148
Kulturell differanse - en forståelsesramme.	149
Primærsosialisering og resosialisering	151
Opplevelse av tilhørighet i fellesskapet avhenger av en god tilpasning	152
Hvem er jeg i møtet med deg? Utvikling av sammensatt identitet	154
Vennskap og lek gir tilgang til fellesskapet	156
Lek som en interkulturell arena	157
Deltakelse i fellesskapet og opplevelse av tilhørighet - veien til utvikling og læring	160
Det viktige foreldresamarbeidet - betydningen det har for barnets opplevelse av tilhørighet.	164
Noen påviste utfordringer i foreldresamarbeidet	165
Barnehagen er en felles møteplass for utvikling av mangfold ..	168
Referanser	169

Kapittel 8

Utfordringer, flyt og spenning i barnehagen	173
Positiv psykologi	175
Flytsonemodellen	176
Behovet for spenning	177
Utfordringspedagogikk	179
Lek relatert til spenning og utfordring	181
Hvordan skape utfordringspedagogikk i barnehagen?	184
Å holde barn og voksne i flytsonen	185
Barns behov for spenning	185
Utfordringspedagogikk	186
Lekens betydning og forholdet mellom risiko og sikkerhet .	187
Lek som legger til rette for spenning og utfordringer	188
Referanser	189

INNHOLD

Kapittel 9

Mestring, lek og læring	192
Hjernens tidlige utvikling.....	192
Det sosiokulturelle perspektivet	194
Betydningen av tidlig læring	195
Hva er mestring?.....	196
Flow, lek og mestring.....	198
Læring i barnehagen.....	199
Skepsis mot læring i barnehagen.....	201
Lekbasert læring.....	203
Egen forskning knyttet til lekbasert læring.....	204
Erfaringer fra Agderprosjektet.....	206
Oppsummering.....	208
Referanser	209
Forfatteromtale	213
Stikkordregister	217